

In Natali Domini.

En julbön.

Allsmäktige Gud, vi tacka dig, för att du har låtit ordet varda kött och taga sin boning ibland oss. Vi bedja dig: låt dess ljus upplysa oss, så att våra liv återspegla den himmelska nåd, till vilken du har kallat oss. Amen.

En annan:

O Gud, som gläder oss med den ärliga påminnelsen om din enfödde Sons, Jesu Kristi födelse, giv oss att vi nu med glada hjärtan mottaga honom såsom vår Återlösare, på det att vi även må kunna mottaga honom med sann förtröstan, då han kommer såsom vår Domare. Genom samme din Son Jesus Kristus, vilken lever och regerar med dig och den helige Ande i en sann gudom från evighet till evighet. Amen.

Bönböcker.

Bönbok, Stora bedjares böner, samlade och utgivna av Dick Helander. Med teckningar av O. Hjortzberg. Pergamentsimitation 3: 25. Diakonistyrelsens förlag.

Andakt. Beträktelser och böner, utarbetade på uppdrag av Sveriges kristliga Studentrörelse av Gustaf Ankar, Holger Nilsson och John Nilsson. Studentrörelsens förlag. Klotb. 3: 75.

Bönbokslitteraturen tyckes uppleva en renässans just nu. Med stor begärlighet anammas vad bokhandeln i dessa stycken bjuder. Under hösten hava från de varandra närstående förlagen: Diakonistyrelsens och Studentrörelsens tvenne nya samlingar utgivits. Det kan ha sitt intresse att i ett omnämnande ställa dessa bönböcker sida vid sida.

Båda äro otvivelaktigt resultat av stor flit och betyga omfattande lärdom hos utgivarna. Helanders bönbok är frukten av ett mångårigt samlarbete, som omfattat vitt skilda perioder av kyrkans historia. Den betygar en djupgående kännedom om det kristna andelivets dokumenter, om de mera uppenbara liksom om de hemligare tillgångarna i den kristna kyrkans skatter. Urvalet visar samtidigt en god blick för det livsdugliga i de förgångna släktenas produktion. Den religiösa synpunkten har varit den bestämmande vid urvalet av det kvantitativt väldiga material, som stått till förfogande.

Samlingen Andakt är produkten av arbetet inom en kommitté, som utsetts av den kristliga Studentrörelsen. Samlingen visar stor förtrogenhet med det samtida teologiska tänkandet. Den är sprungen fram ur den andliga och teologiska situationen just nu och vill vara en hjälp för dagens bildade ungdom. Den vill giva en sammanfattning av den kristna tros-

läran i form av korta, utredande och klarläggande betraktelser och giver i anslutning till dessa betraktelser böner över de skilda ämnena.

Båda de här valda vägarna för framställande av bönesamlingar äga sina fördelar och sina nackdelar. Påtagligen vinner en samling sådan som »Andakt» i styrka genom den bakomliggande enhetliga teologiska och dogmatiska grundsynen, stilen är nutidsmässig och enhellig, i regel värdig, planen för betraktelserna genomtänkt och ger en översikt över den kristna trons innehåll. Den risk som ett sådant arbete löper är att det får en prägel av spekulation och av skrivbordsarbete över sig. Man måste ju på varje punkt i schemat få en bön färdig, även på punkter, vilka för den närvarande tiden eller för författarna icke äga det genomlevdas intensitet. Det lär icke heller kunna undvikas och har näppe- ligen undgåts av författarna i fråga att deras arbete blivit alltför tids- betingat. Det är så mycket vanskligare i en tid, så individualistiskt inriktad som vår. Kanske tar sig detta starkast uttryck i den ofta allt- för starka egocentriska inriktningen av bönerna. Självbesinning, bekän- nelse om egen synd och oförmåga, är en god sak, men däri ligger icke frälsningen. Självbesinningen kan bli självbespegling som gör människan allenast mera intresserad av sitt jag, mera inkrökt i sig själv än förut, då hon under böneungänget med Gud skulle frälsas från sitt eget jag däri- genom att Guds gärning för och med henne blir henne levande. Ett exempel på denna fara synes mig föreligga i bönen på sida 145, däri människosjälen inför Gud gör upp med sig själv om huru hon försum- mat att tacka Gud, men nu förklarar sig vilja tacka Gud och människor. Denna bön är snarast själens samtal med sig själv. Den lyfter sig icke över meditationens stadium till adorationens. Härtill bidrar den valda formen: bön i predikoform — ortodoxiens till leda missbrukade form. När författarna lämna denna och glömma sig själva höjer sig bönen till en kraft och skönhet i uttryck och innehåll inför vilken man står tack- samt mottagande och förhoppningsfull inför framtiden. Ett enda exempel må omvittna detta: (sid. 199.)

O Gud, du som så älskade världen att du utgav din enfödde Son, på det att var och en som tror på honom skall icke förgås utan hava evigt liv. Led mig till att finna honom, och i honom dig och det eviga livet. Gör det allt vissare för mitt hjärta, att den som har Sonen, han har livet, eftersom han har dig själv, du som är den levande Evige och giver evigt liv åt alla dem som bedja dig. Håll mig all- tid och allestädes hårt vid dig, att intet kan rycka mig ur din hand, och döden, när den kommer, icke kan bliva mig skadlig. Låt mig redan under detta förgängliga livet smaka den oförgängliga världens frid och i hoppet glädjas över den dag, då jag med skaran av alla dem, som övergått från döden till livet, skall få del av det fullkomliga livet. »Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet.» Amen.

D:r Helanders Bönbok bär antologiens prägel med dess förtjänster och fel. Där möta oss tankarnas och uttryckens skiftande rikedom. Kyr- kan kommer själv till tals. Under en tid har hon upplevat med star- kare intensitet en av evangeliets sanningar, en annan tid en annan. Det blir större kraft i en bön född efter kamp om klarhet och visshet i ett livsproblem, än i en bön från en andligen torr tid. Det skiftande livets mångfald skymtar här, så skiftande, att man vid nogare eftersyn kan ha lust att fråga sig om ändå icke helgonen understundom motsäga varandra.

Avspeglingen av livets mångfald sträcker sig givetvis också till stilen. Kanske kännes detta starkast inför de svenska bönerna som mindre erfarit den oundkomliga avputsning, som en översättning alltid medför. Det är rätt intressant att studera bönboken redan ur språklig synpunkt: ställ sida vid sida bönen för den 8/3 ur den svenska bönboken 1552 (en enda mening!) med Murbäckes bön (på 21/1) om försakandet och om »gott mod i så många svårigheter, besvärligheter och ledsamheter», eller med Walins mera retoriska (på 15/10): (»När jag redligen arbetar i min kallelse, missströstar jag ej att få vad nyttigast är även i timlig måtto») eller med Hammarsten (8/9) (»Fader, låt ditt ansikte lysa över oss... Låt det bliva alldeles klart mellan oss och dig, o Herre.») Det blir ju, med så många skilda stilarter icke någon enformighet i bönboken, men icke heller någon enhetlighet. Det synes åtminstone anmälararen, som om en modernisering av det rent språkliga hade varit en fördel. Man bör ju dock i en bönbok som är avsedd icke i studiesyfte men till uppbyggelse icke i första hand spörja efter författaren, men att bönen är ett utflöde av den kristna anden. En språklig justering kan, när det gäller böner, icke anses otillbörlig eller otillåten: många av de här upptagna bönerna torde i alla fall utgöra bearbetningar av äldre böner.

Den största svårighet ifråga om stoffets gruppering, som uppstår vid varje bönbokssamling, som sträcker sig över ett helt år, är givetvis förhållandet till kyrkoåret. Dr. Helander har undgått denna svårighet i det han sökt anpassa bönerna efter den plan för daglig bibelläsning, som E. Eidem utarbetat: Vår Frälsnings Evangelium. Man måste ställa sig tvivlande om detta varit lyckligt. Ofta förekomma i en läsning av bibelns böcker i följd, såsom där är fråga om, hopade en rad av likartade texter. Det blir då rätt vanskligt att till dessa utvälja tjänliga böner utan tröttande enformighet. Än betänkligare synes det mig, att en sådan anordning ger upphov till ett undanskymmande av kyrkoåret. Passionsbestämda böner återkomma fyra gånger om året under en följd av dagar, men därav ingen gång under fastan: 5—8 februari, d. v. s. vid tiden för kyndelsmessa, strax före fastans inbrott; 18—19 maj: i påsk-pingsttiden; 4—7 augusti samt slutligen 23—25 november. Det bör visserligen tilläggas att psalmanvisningarna på dessa dagar äro så försiktigt gjorda att de icke ytterligare understryka passionskaraktären, men man kan knappast finna det fullt lämpligt att låta bibelläsningen så helt bestämma den dagliga andakten, hemma eller i kyrkan, att kyrkoårets rytm upphäves. Givetvis skulle en anvisning av bönerna efter kyrkoåret innebära betydliga svårigheter: bl. a. torde antalet böner behöva något utökas. Men först en sådan anordning torde kunna låta de underbara bönerna fullt komma till sin rätt.

Ju mera man gör sig förtrogen med Dr. Helanders bönbok framstår det dock, även om man på någon punkt kunde önska annorlunda, tydligt, att här är en verklig gåva given åt vårt kyrkofolk, för den enskilda andakten, såväl som för husandakten. Boken har fått underrubriken: Stora bedjares böner, varmed väl är sagt, att de, som här låta oss se in i sitt böneliv, hört till dem, som hunnit långt i bedjandets konst, till dem, som varit mest lyhörda för vad Anden ingivit dem att bedja. Bönboken kan, rätt och flitigt brukad, bli de små bedjarnas bok, jag menar deras som äro nybörjare och den kan föra dem längre fram. A. A.